

Bitke med Nemci in Francozi na kontrolo St. Quentin

Francoska armada se vrgla v protinapade, da ustavi prodiranje nemških motornih kolon. General Weygand imenovan za vrhovnega poveljnika zavezniške oborožene sile na suhem. Nacijski krogi v Berlinu so po padcu Bruslja napovedali, da bo Pariz kmalu v nemških rokah. Angleži uničili čez tisoč nemških bombnikov v zadnjih dneh. London in druga angleška mesta spremenjena v vojaška taborišča

PARIZ, 20. maja. — Nemške kolone napadajo francoske pozicije v pokrajini severozahodno od St. Quentin. Francoske sile se podpora angleških kolon odbijajo naskoke in protinapade. Glavne bitke se vršijo v bližini zapadno od Avesnesa, v bližini Vervina. Cilj nemške vojske je dosegla Rokavskega prežolja.

(Berlin poroča, da so nemške sile zasedle St. Quentin in da zavezniške sile umikajo na sever.)

General Maxime Weygand, vrhovni poveljnik francoske armade na suhem, je bil včeraj imenovan za vrhovnega poveljnika zavezniške oborožene sile na suhem. To pozicijo je doslej imel general Maurice Gustave Gamelin. Odlučitev glede spreminjanja poveljstva je padla na dan vojne sveta, katero je sklical premier Reynaud.

BERLIN, 20. maja. — Hitler je objavil tri belgijske distrikte, ki jih je zasedel. Ti so Eupen, Moresnet in Morenet. Te je dobel Belgija od Nemčije po skladu, ki se je vršil 1. 1919 v skladu s versajške pogodbe.

PARIZ, 18. maja. — Po pozivu generala Gamelina, vrhovnega poveljnika francoske oborožene sile, ki sliči onemu, ki ga je navedel general Joseph Joffre, so se četam v teku strahovite bitke pri Marneu v prvi svetovni vojni, je francoska armada ustavila serijo protinapadov, da ustavi prodiranje nemških motornih kolon in tankov v severno Francijo. V soteskah in odprtem polju v sektorju, ki obkrožajo mesta Avesnes, Vervina, Rethel in Sedan, se vršijo strahovite bitke. Pričele se po devetih dnevih prodiranja Hitlerjeve armade v Francijo. Povelje generala Gamelina se glasi:

"Uroda domovine, naših zakonov in vsega sveta zavisi od bitke, ki je zdaj v teku. Angleški, belgijski in poljski vojski se bori na naši strani. Britsko letalstvo, kakor naše, je uspešno v bitki. Sleherna vojaška enota, ki ne more napredovati, naj umre na mestu raje, da bi zapustila del naše domovine, na kateri se nahaja. Uroda dneva je: smrt ali zmaga. Ni moramo zmagati!"

Havas, francoska časopisna agencija, je poslala poročilo, da je belgijska vlada umaknila Bruslja v "neki drugi belgijski kraj". Prejansa vest se je razširila, da se je vlada umaknila v Ostend, mesto na obrežju severnega morja. Ameriški poslanik John Cudahy in nekateri diplomati nevtralnih držav so ostali v Bruslju.

Berlin, 18. maja. — Naciji so napovedali, "da bo Pariz v nekaj dneh v nemških rokah." To napoved so izrekli nekaj ur potem, ko je Hitlerjeva armada vkrčila v Bruselj, glavno mesto Belgije, in jo vrhovno poveljstvo naznanilo, da so nemške čete prodirale daleč v severno Francijo ob 65 milj dolgi fronti. Cilj nemške oborožene sile je zdaj okupacija Pariza.

V Berlinu je zavladalo veliko nemir, ko je bilo objavljeno poročilo, da so prve Hitlerjeve sile samo 43 milj oddaljene od

Voditelji belgradske vlade vznemirjeni

Na poslopjih
v Zagrebu
postavljajo topove

STOCKHOLM, ŠVEDSKA, 19. maja. — Tukajšnji list Tidningen je objavil poročilo iz Moskve, da se tam širijo govorice, da je sovjetska vlada storila korake v Berlinu v interesu ohranitve nevtralnosti Jugoslavije. Predstavnik belgradske vlade je nekaj ur prej obiskal ruskega premierja in zunanjega komisarja Molotova.

Belgrad, 18. maja. — Napeti odnosi med Jugoslavijo in Nemčijo še prevladujejo in delajo težke skrbi voditeljem vlade, čeprav so nacijski listi prenehali z napadi na to državo. Dasi nevarnost, da bosta Hitler in Mussolini napadla Jugoslavijo, še ni na vidiku, nihče ne ve, kaj bo prinesla bodočnost. Sunk s strani Nemčije in Italije lahko pride vsak čas.

Rezultat tega stanja se očituje v pripravah za vojno. Belgradska vlada skrbno pazi, da prepreči vsak čin, ki bi ga lahko Hitler in Mussolini smatrala za provokacijo in pretvezo za napad na Jugoslavijo.

Zagreb, Hrvatska, 18. maja. — Nadaljnji protiletalski topovi so bili postavljeni na vsa visoka zagrebška poslopja. Akcija izvira iz bojazni pred invazijo Jugoslavije. V mestu se opaža veliko vojaško gibanje. Vsi vlaki so natrpani z vojniki.

Bukarešta, Rumunija, 18. maja. — Avtoritete so odredile akcijo, da iztrebijo vse sumljive elemente in agente pete kolone iz dežele. Okrog 2000 tujcev, ki so dospeli v Rumunijo po prvem septembru, je dobilo ukaz, naj takoj zapuste deželo.

Da je Rumunija v nevarnosti napada, dokazuje poziv italijanske poslanika v Bukarešti, naj vsi Italijani zapuste deželo.

Stabilizacija kanadskih industrijskih

Parlament razpravlja
o načrtih

Ottawa, Kanada, 18. maja. — Parlament se je sestal v svojem zasedanju, da razpravlja o stabilizaciji kanadskih industrijskih, da bo dežela lahko pomagala Veliki Britaniji v vojni proti Nemčiji v največjem možnem obsegu. Otvorilni govor je imel Lyman P. Duff, administrator vlade od smrti lorda Tweedamuir, generalnega guvernerja.

Duff je dejal, "da se je novi parlament sestal v svojem zasedanju v času, ko je v teku največji konflikt v zgodovini. Od izida tega konflikta zavisi obstoj civilizacije in dedščine človeških svobod naših in bodočih generacij."

Po govoru je bilo predloženo poročilo, nanašajoče se na načrte stabilizacije industrijskih in finančne strukture, kateri naj bi odpravili vzroke trenja in finančne poteškoče. Finančni načrt je važen, ker dolžna, da vlada prevzame popolno odgovornost za oskrbo brezposelnih, kar predvideva v sedanjih situaciji letne stroške \$40,000,000. Federalna vlada naj bi prevzela tudi dolge vseh provinc, te pa naj bi se odpovedale naloganju davkov na korporacije, dedščine in dohodke.

Berlin, 18. maja. — Tu trdijo, da so Nemci dobili 390,000 ton gasolina na Holandskem. Ta plan ne vključuje 90,000 ton gasolina, ki so ga zasegli v Amsterdamu, ko se je holandska armada podala.

Domače vesti

Čikaške novice
Chicago, 18. maja je v bolnišnici za rakom v želodcu umrl Peter Koželj, star 45 let in rojen v Milju od Senčurja pri Kranju. Bival je na naslovu 2047 W. 22nd Place in v Ameriki je bil 27 let. Bil je član društva 1 SSPZ in tu zapuščal ženo, petero otrok v starosti 7 do 21 let, brata in sestro, v stari domovini pa očeta in več bratov in sester. — Leonu in Hildi Bruce (Brus) je pred kratkim umrla za pljučnico štiri mesece stara hčerka Martha. Poleg staršev zapuščal brata.

Nov grob v Wisconsinu
Sheboygan, Wis. — Zadnje dni je tu umrl John Prosen, gostilničar, rojen v Malih Poljanah pri Šmarjeti na Dolenjskem. V Ameriki je živel 30 let in zapuščal dve sestri. Bil je član SSPZ.

Dva nova grobova na zapadu
Black Diamond, Wash. — Pred kratkim je tu umrl Rudolf Jazbec, star 56 let in doma iz Planinske vasi pri Brezicah na Štajerskem. Zadel ga je srčna kap in zapuščal družino. Bil je član SSPZ.

Grass Valley, Calif. — Pred dnevi je tu umrla za srčno hibo Justina Staniša, stara 51 let in doma iz Leobna na Štajerskem. Bila je članica SSPZ in tu zapuščala moža in odrasle otroke.

Vesti iz Pennsylvanije
Ranning, Pa. — Tu je te dni umrla Mary Maršič, stara 67 let in doma iz Sv. Duha pri Kobjicah na Štajerskem. Bila je članica SSPZ in tu zapuščala moža in sina.

Clevelandске vesti
Cleveland. — Pri torkovih primirnih volkvh so propadli vsi slovenski kandidati. Največ glasov v skupini kandidatov za državno zbornico sta prejela Jos. Ogrin in Josephine Modic, daleč za tema dvema so pa ostali Rožanec, Grill, Seitz in Tomše. — Dne 14. maja je na poslednjih hude operacije umrla Susie Stare, stara 32 let in rojena tu. Zapuščala moža, mater, osem bratov in dve sestri. — Dne 16. maja je v bolnišnici umrl Jos. Recher (Rehar?), samski, star 67 let in rojen v Žužemberku. V Ameriki je bil 45 let in zapuščal strica. — Dne 17. t. m. je pa v bolnišnici umrl 25-letni John Juratovac, Hrvat, za ranami, ki so mu jih prizadela policijske krogle zadnje nedelje, ko je s štirimi drugimi vred bežal v avtu po roparskem obisku Youngstowna. V tej roparski tolpi sta bila tudi dva mlada slovenska fanta in eden od teh, Jakšič, je bil na mestu ustreljen. (Ameriška domovina, ki je 17. t. m. poročala o Juratovčevi smrti, je zamolčala vzrok smrti, kakor je nekaj dni prej zamolčala vzrok Jakšičeve smrti!)

Naval na nemško
naselbino v Kanadi

Mesto prepovedalo
poučevanje
nemškega jezika

Regina, Sask. Kanada, 18. maja. — Vojaštvo in civilisti so včeraj navadili na tukajšnjo nemško naselbino. Naval se je razvil v bitko s policijo, ki je prikočila na pomoč Nemcem. Nemir so sledili naznanilo, da se bo vršil shod, na katerem so imeli nastopiti kot govorniki obojevalci nemškega diktatorja.

Med poslopji, na katere so navalili vojski in civilisti, je bil hotel Metropole v nemški naselbini. Napadaleci so razbili pohištvo in povzročili veliko škodo.

Leamington, Ont., Kanada. — 18. maja. — Mestni svet je

KONGRES PODPRL VLADNI OBRAM- BNI PROGRAM

Izolacionisti revidirali
stališče

ANGLEŠKI KOMEN-
TAR POSLANICE

Washington, D. C., 18. maja. — Člani obeh kongresnih zbornic, demokratje in republikanci, so skoro soglasno odobrili Rooseveltov apel za ojačanje ameriške oborožene sile. Slišale so se kritike Rooseveltove administracije, ker je zanemarjala obrambo v prošlosti, in zahteve, da se mora Amerika oboroževati v interesu lastne obrambe, ne pa za vstop v evropsko vojno.

Senator Bennett Champ Clark, najbolj glasen nasprotnik ameriške intervencije v Evropi, je dejal, da se povsem strinja z Rooseveltovim apalom. Rekel je, da je popolnoma uverjen, da ne bo noben kongresnik ali senator nasprotoval ojačanju narodne obrambe.

Clark je omenil Rooseveltovo izjavo glede časa, ki ga potrebuje letala za polet z otokov v Atlantiku in Pacifiku do ameriške celine in Panamskega prekopa. Te otoke bo morala braniti Amerika, če se bo vojna raztegnila, zato naj bi se začela takoj pogajati z državami, ki jih posedujejo. Te naj bi odstopile otoke Ameriki in s tem poravnale svoje dolgeve Ameriki. Ako se bo vlada odločila za subvencioniranje letalske industrije z namenom, da pospeši gradnjo bojnih letal, naj se ta industrija koncentriira v središču Združenih držav, kjer bo varna pred možnostjo napada.

London, 18. maja. — Angleški časopisi so objavili Rooseveltovo poslanico kongresu na prvih straneh. Komentar je, da je poslanica očiten dokaz, da je Rooseveltova administracija popolnoma revidirala svoje stališče in zavrgla politiko izolacije. Časopisi celo naglašajo, da bo Amerika šla v vojno na strani Velike Britanije in Francije.

C. V. Thompson, dopisnik londonskega lista Daily Express v New Yorku, je poslal poročilo, v katerem pravi, "da ni nobenega dvoma več, na kateri strani so simpatije ameriškega naroda v tem konfliktu. Ameriško ljudstvo, vlada in kongres so stoodstotno na naši strani. Zdaj imamo simpatije, pozneje pa bomo dobili tudi pomoč. Le malo število ljudi je še, ki mislijo, da se Amerika ne bo zapletla v konflikt."

Velike japonske izgube v bitkah s Kitajci

Cungking, Kitajska, 18. maja. — Predstavnik kitajske armade sodi, da so japonske izgube v bitkah s kitajskimi četami znašale v zadnjih treh tednih najmanj 50,000 ubitih in ranjenih. Japonska militaristična kampanja v severni in centralni Kitajski se je izjalovila na vsej črti.

Ameriške republike ožigosale Hitlerjevo agresijo

Montevideo, Urugvaj, 18. maja. — Reprezentantje 21 ameriških republik so soglasno sprejeli resolucijo z žgočo obsodbo Hitlerjeve invazije nevtralnih držav.

prepovedal poučevanje nemškega jezika v tukajšnjih šolah. Prepoved ostane v veljavi, dokler bo trajala vojna. To mesto in okolica je središče velike kolonije v Nemčiji rojenih ljudi.

Jeklarji branijo Wagnerjev zakon

Unija pohvalila
delo Rooseveltove
administracije

Chicago, 18. maja. — Delegatje na konvenciji jeklarske unije so se odločno izrekli proti amandiranju Wagnerjevega zakona, ki garantira delavcem pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja. Odpor proti amandiranju je naglasil Philip Murray, načelnik organizatoričnega odbora jeklarskih delavcev.

Murray je označil predložene amandamente za zatiralne in nepraktične. Ako bi jih kongres sprejel, bi nastali konflikti med strokovnimi in industrijskimi unijami. Vaška grupa bi lahko apelirala na federalni delavski odbor za priznanje kot separatna pogajalna enota.

"Jasno je, da industrijska produkcija ne bi mogla napredovati pod takimi pogoji," je rekel Murray. "Veliko število strokovnih unij v industrijskem podjetju bi bilo nezmožno."

Murray je poročal, da je njegova unija sklenila pogodbe s 654 jeklarskimi kompanijami. Medse so bile zvišane za 26 odstotkov. V tovarnah družb, ki imajo pogodbe z unijo, je bilo trenje odpravljeno. Vzrokov za konflikte ni več.

Na konvenciji je bila sprejeta resolucija proti vstopu Amerike v vojno, toda delegatje so izjavili, "da bomo mi odločno branili svobodne ustanove ameriške republike proti vsakemu sovražniku. Unija bo nadalje vodila kampanjo, da potegne vse neorganizirane delavce v jeklarski industriji v svoj krog in pospeševala pristno kolektivno pogajanje v interesu blaginje delavstva in stabilizacije industrije."

Druga resolucija pravi, "da jeklarska unija se v polni meri zaveda velikanskih pridobitev, katere je izvojevalo delavstvo pod Rooseveltovo administracijo. Predsednik zasluži vso pohvalo za svoje napore v pobijanju brezposelnosti. Njemu gre zasloga, da ima Amerika zakon socialne zaščite. Roosevelt je storil mnogo za bolj pravično razdelitev narodnih dohodkov."

Konvencija je storila tudi korake glede združitve z unijo A. M. M. (Associated Association of Iron, Steel & Tin Workers).

Holandski komunisti pomagali nacijem

Dies razgalil
aktivnosti
pete kolone

Washington, D. C., 18. maja. — Kongresnik Dies, načelnik odbora, ki preiskuje neameriške aktivnosti, je povedal v kongresu, da so holandski komunisti kooperirali z nacijsko in s tem olajšali Hitlerjevo invazijo Holandske.

"Na splošno še ni znano dejstvo, da je nacijska organizacija na Holandskem, katero tvorijo domačini, Nemci in drugi tujci, ugledila pot Hitlerjevi invaziji," je rekel Dies. "S to organizacijo, ki ima okrog 65,000 članov, so sodelovali holandski komunisti na vsej črti."

Dies je v svojem govoru orisal aktivnosti nacijev in komunistov in taktiko trojanskega konja. Naglasil je, da so dogodki v Holandiji, Norveški in Danski ponovno demonstrirali, da med nacijsko, fašisti in komunisti ni nobene bistvene razlike. V Ameriki so ta gibanja zarotniškega značaja in pod kontrolo zunanjih diktatorjev.

FRANCOSKA PO- LICIJA LOVI SUM- LJIVE ELEMENTE

Splošnja kampanja pro-
ti notranjim sovra-
žnikom

ANGLIJA INTERNI-
RALA 3000 NEMCEV

Pariz, 18. maja. — Policija je uprizorila serijo navalov, da iztrebi nezaželjene tujce in zatre aktivnosti pete kolone. Na stotine oseb je bilo aretiranih samo v Parizu in predmestjih.

Policija je zadržala vse osebe, ki vodijo iz Pariza v druge kraje. Nobena oseba ne more zapustiti mesta, dokler policija ne preišče njenih papirjev in ugotovi identiteto. Mnogo sumljivih oseb je bilo aretiranih, ko so hoteli pobežniti iz Pariza.

Policijaka akcija je del splošnega programa kampanje proti notranjim sovražnikom in špionom. Policaji, carinski uradniki in republikanska garda so se združili v vojaški organizaciji. Opremljeni so z modernim orožjem in z njimi sodelujejo civilni stražniki. Civilno stražo tvorijo prostovoljci, ki so dobili orožje in uniforme.

Dva komunisti sta bila obsodeni v zapor na obtožbo sodelovanja s člani kroška, ki so širili protivojno propagando. Sodišče, ki ju je obsodilo je dobilo evidenco, da sta bili obe tenaki uradnici komunistične celice, ki je bila ustanovljena tajno po razpustu komunistične stranke. Poleg tega je sodišče obsodilo v zapor od treh do petih let šest komunistov.

London, 18. maja. — Nadalnjih 3000 Nemcev in Avstrijcev, ki bivajo v Angliji, so avtoritete internirale. Grupo tvorijo fantje in mošje v starosti 16 do 60 let.

Policijski lov na sumljive tujce se je raztegnil na vso deželo. Lov se je prvotno pričel v južnih in vzhodnih krajih angleškega obrežja. Lov v Londonu se je udeležilo čez tisoč policajev in detektivov, kjer je bilo v nekaj urah 1600 tujcev aretiranih.

Med onimi, ki je prišel v policijsko mrežo, je Jack Bilbo, bivši čikaški gungez in Caponejev osebni stražnik. Aretiran je bil ponoči v svojem stanovanju v Kensingtonu. Njegovo pravo ime je Hugh Baruch; njegov oče je bil Nemeec.

Nova zavezniška naro- čila ameriških letal

Washington, D. C., 18. maja. — Zavezniška nakupovalna misija, ki se mudi v Združenih državah že več tednov, je naznanila, da hoče dobiti nadaljnjih 3000 bojnih letal v Ameriki. Arthur H. Ballantyne, načelnik misije, je dejal, da bosta Anglija in Francija v prihodnjih dneh naročili veliko število bojnih letal. Naročila bodo znašala čez pol milijarde dolarjev.

Ameriški Rdeči križ zbira 10 milijonov

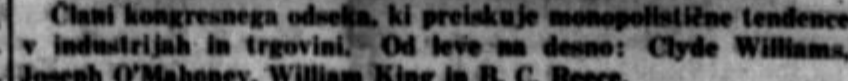
Chicago. — Ameriški Rdeči križ si je nadel nalogo, da zbere deset milijonov dolarjev za olajšanje silnega trpljenja civilnih prebivalcev v zavojevanih državah v Evropi. Ta sklad se zbira iz prostovoljnih prispevkov in kvota čikaške podružnice Rdečega križa znaša milijon dolarjev.

Australaše čete se izkrcale v Egiptu

London, 18. maja. — Vojni urad je naznanil, da se je drugi kontingent avstralskih čet izkrcal v Egiptu. Iz Egipta bodo čete odpotovale v Palestino.

130

način s publiciteto, ne pa s terorjem
toda diktatorjev. - Burbonci, ki izgubljajo
... .. najbolj manjka

Novice z starega kraja

Primorja

Vest o rezevov pogorjenih
Izdrja, aprila 1940. — Ena iz-
red zadnjih števil našega li-
sta je prinesla vest o tragični
smrti trgovca J. Grlica, ki ga je
v Istri spremljal na njegovi
poto. Pokojnikova vdova
je na veliko soboto oddolžila
svojo spono na ta način,
da je v hotelu Didi priredila
večjo zabavo, kjer je bilo
okoli 200 idrijskih revežev.
Vedno je namreč, da je bil po-
stojnik zelo blag človek in po-
stojnik res naklonjen, zato je
ta gesta zbudila pri Idrijskih
priznanje.

Plamenu

Gorica, aprila 1940. — V ne-
prijazno noč 14. apr. zvečer je pri-
šlo nenadoma goreti v seniku,
ki je bil last Josipa Berceta, doma
iz Dornberga. V seniku je bilo
veliko gospodarskega orodja in le-
gona. Ogenj je vse kaj kmalu uni-
čeval. Poklicali so gasilce iz Gori-
ke, ki so požar omejili in tako
ničesar ni bilo. Gasilci so imeli
delo skozi celo noč
in šele proti jutru je bil požar
pogorjen. Škodo cenijo na 20,000
litrov.

Granata zahtevala

Opotjeselo, aprila 1940. — Prav
ne ponehajo grozne nesreče
v Istri, ki je ostalo v zem-
lji celih 20 in še več let. Člo-
vek bi mislil, da že davno ni iti-
lijske železe v tej dvakrat iz-
črpani zemlji, pa vendar dan-
es dan kopljemo cele gručice ljudi
po nekdanjih bojiščih in stikajo
se granatami. Oblasti so izdale
stroge omejitvene ukrepe in do-
loži stroge kazni, a kaj vse to
pomeni, ko je za številne brez-
poselne to edini zaslužek in po-
stavlja te danes v Italiji žele-
zo zelo dragoceno kovino, kate-
ri raste cena z dneva v dan. Po
naših krajih iščejo storo železo
tudi za blago za zlato! Zaradi
tega ni nič čudnega, če se vrsti-
lo neprenehoma brez prestanka
nesreče za nesrečo. To pot mo-
ramo zopet zabeležiti veliko ne-
srečo, ki se je zgodila v Opotjem
selsu. Pri Kremenjaku v bližini
Jamej sta iskala staro železo
29-letni Ladislav Devetak in
Franc Marušič, star 20 let. Na-
šla sta veliko granato 380 mm
kalibra in jo hotela odpreti. Na-
štala je eksplozija, ki je ubila
oba. Dogodek je napravil zelo
mučen vtis v vasi.

Drobit iz primorja

Trst. — Na zahtevo central-
nega statističnega urada v Ri-
mu so tudi v Trstu morali spre-
meniti red dosedanjih hišnih šte-
vil. Po novi reformi bodo vsa
kita vrata pa tudi stranska imela
svoje številke.
Trst. — Ministrski predsednik
Mussolini je odredil prodajo 207
stanov, ki so jih darovali abe-
linski poglavarji Italijanski na-
rodni banki in da se za izkupi-
šek, ki znaša 46,721.85 lir, zgra-
di elektrifikacijska delavnica
na področju instituta za malo in-
dustrijo in obrt iz Trsta, Istre
in Kvarnera.
Trst. — Z ministrskim dekre-
tom so bile povišane mirovine
umirovljenecem tržaškega Lloyd-
a za 15 odstotkov.
Gorica. — 17-letni Marij Ka-
rež iz Dolenjca v Brdih je pri
Vrhovljah padel z motornega
kolesa in se težje ranil. Prete-
rel si je tudi možgane.
Trst. — Te dni je umrl v Ita-
liji znani cirkuški mojster Ri-
chard Zavatta, ki je imel dolga
leta v Trstu svoj cirkus.
Trst. — Vsič zadnje amne-
stije, ki je bila podeljena zaradi
tujstva princeze Marije Gabri-
jele, je bilo izpuščenih iz vseh
italijanskih zaporov 9574 kaz-
ničev.
Trst. — Zaradi prodajanja sla-
bega mleka so bile pred tržaškim
sodiščem obsojene na denarne
kazni do 300 lir sledeče mlekarice:
Cepak Josipina iz Dekanov,
Ravber Marija iz Repentabro,
Berdon Marija iz Loga, Pongrac
Josipina iz Doline in Filipčič
Ema prav tako iz Doline.
Trst. — Pri zidarskih delih se
je v Koloniji smrti ponesrečil
delavec Lovrene Primožič.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

čunstva, brez česar bi bile prave
muke preriniti se skozi življe-
nje. Katekizma me je učil prva-
štri leta župnik Matija Sitar, ki
je bil potem premeščen v Šmar-
je za dekana. Sitar je bil strog,
toda dobro je poznal otroško du-
šo. Nas šolarje je klical po ime-
nu in izven šole se je ob vsaki
priliki ustavil pri nas pastirjih,
ki smo pasli ob cesti, in se pogo-
varjal z nami. Zato smo ga tudi
vsi spoštovali.
Sitarjevo mesto je zavezal žu-
pnik Janez Debeljak. On ni bil

tako strog kot Sitar, toda nas
revne šolarje je preveč preziral.
Učence revnih staršev ni klical
po imenu, marveč z besedami:
"Hej, ti tam!" Mene je ta naziv
večkrat pogrel, toda takrat ni
sem vedel zakaj; tega sem se
zavedel šele pozneje.

Vse tisto učenje krščanskega
nauka je bilo zame brez vsake
vrednosti in mi ni nikdar nič
koristilo. Naši predniki niso bili
tako srečni kot mi. Njih niso
učili pisanja, branja in račun-
stva, zato so tudi tako polževo
napredovali. Pisati in brati so v
prejšnjih časih znali samo grofi,
baroni, knezi, duhovniki in dru-
ga taka gozazen, ki je bila kri
ubogemu kmetu. Naše pradede
so učili samo krščanskega nau-
ka; učili so jih razne dogme, ka-
tere so Slovincem vsilili drugi
narodi. Toda ker Bog ni poslal
Slovincem svojega razodetja,
zato so tudi z vero prav počasi
napredovali.

Fara Šmarje, sedaj dekanija,
je bila ustanovljena leta 1228;
bila je ena največjih far na Slo-
venskem. Fara Šentjurje je bila
ustanovljena leta 1786. Torej
je vzelo 558 let predno so Šen-
jurci dobili svojo faro. V Pono-
vi vasi je kapela nasproti Nova-
kove hiše, kjer so se ustavljali
Ponovčani z mrlji in izmolili
zadnje molitve, potem pa so jih
pokopali v Šmarju.

Vse te zgodovinske podatke
sem slišal od župnika Sitarja tak-
rat, ko je v Taboru blagoslovil
sv. Antona. Vse krste, poroke in
smrti so takrat zapisavali v žu-
pnijskih matricah v latinščini, in
to do cesarja Jožefa II., ki je
ukazal pisati v nemškem jeziku.
Naši kmetje so vsako leto ho-
dili v druge kraje, da pomolijo
za zdravje svoje živine pri sv.
Antonu, kateremu so seveda ne-
šli najboljši suhe krave. Zato je
Sitar agitiral med našimi kmeti,
naj si sami kupijo varuha živa-
li: sv. Antona puščavnika in ga
molijo doma. In tako so res ku-
pili tega svetnika, krasno kam-
nosečko delo in ga postavili v
Tabor. Ponova vas se je več dni
pripravljala na svečani sprejem
sv. Antona.

Tudi mi pastirji, ki smo pasli
pri ponovskem mostu, smo imeli
svoje debate, kako bomo spre-
jeli sv. Antona. Ena grupa pa-
stirjev je bila mnenja, da je ti-
sti kip navaden kamen, dokler
ga mašnik ne blagoslovi. Meni
in mojim pristašem to ni šlo v
glavo, da bi župnikove besede,
katerih v Šentjurju ni nihče ra-
zumel, imele tako moč, da bi
spremenile navadni kamen v
svetnika. Te naše pastiriske de-
bate smo predložili župniku Si-
tarju. Seveda je moja stranka
popolnoma pogorela. Povedal
nam je, da ima mašnik, ne kam-
nosek, tisto moč, da spremeni
kamen v sv. Antona.

Nekega dne sem gnil dve leti
starega junca po opolčki poti.
Mlada žival poskoči in pada ta-
ko nesrečno, da si je zlomila
hrbtenico. Pokličem živinozdrav-
nika-samouka Urha, ki je ugo-
vil, da žival ne bo nikdar več ho-
dila. Bil sem v veliki zadržki,
ker sem to naredil proti očeto-
vemu ukazu, ko ga ni bilo doma.
Sosedje so dobro vedeli, kako se
bojim očetove palice, pa so mi
svetovali, naj se obrnem do sv.
Antona. Z vsem svojim premo-
ženjem, ki je znašalo 58 kraj-
carjem, sem se podal v Tabor
in tam goreče prošil sv. Antona
njegove pomoči, v njegovo skri-
njico pa sem spustil tistih 58
krajcarjev. Moja prošnja ni bila
uslišana. Oče je žival ubil, pro-
dal nekaj mesa sosedom, mene
pa parkrat prav pošteno nakre-
sal.

Bil sem zelo poparjen radi iz-
gube junca in tistih 58 krajcar-
jev, ker za ta denar sem odil
vso zimo k sosedu drva žagat.
Sklenil sem, da ta demar vza-
mem nazaj.

Napotil sem se k sv. Antonu
in ga prav milo prošil, naj mi
da tisti denar nazaj; ali Anton
je bil gluh. Poskušam dobiti de-
nar iz pušice, pa ni šlo. Pogra-
bim kamen in hočem razbiti ti-
sto skrinjico, da vzamem samo
moj denar nazaj. Tedaj se v me-
ni zbudi nek drugi glas, ki mi
očita, da je to božji rop. V me-
ni se začne prava vojaka —
"med vrati in angeli". Prvi mi
kričijo: "Bedak! Pojdi in vzemi
svoj denar, ker Anton ni zate nič
naredil." Drugi glasovi pa mi
kričijo, da je to božji rop; kar
sem svetniku dal, je njegovo, on
pa že ve, zakaj mi ni prošnje
uslišal.

Ta dvoboj me je duševno in
tudi fizično zelo oslabil. Podam
se k spovedi, da se otresem ti-
steke greha, ki mi je razjedal
živce. Se danes vidim župnika
Sitarja, kako je usta krišem vle-
kel in komaj zadrževal smeh.
Moj greh sem mu povedal prav
po kmetasko. Dejal sem, da sem
hotel sv. Antonu svoj denar na-
zaj vzeti, ker me je ocalnil in
ni uslišal moje prošnje. Sitar mi
je greh odpustil in mi naročil,
naj se spokorim. In res sem se
spokoril, ampak ne za moje gre-
he. Spokoril sem se za grehe ti-
stih, ki so dali narode v okove
suženjstva in jih vodili po temi
praznovrststva in verskih do-
gem.

Tisti, ki danes trkajo na svo-
ja prsa, da vodijo človeštvo v
srečo in večno življenje, imajo
za seboj vso zgodovino poškop-
ljeno s človeško krvjo. Mi slovi-
ci in hčere slovenskega kmeta,
ki živimo tu v svobodni deželi,
se trumoma obračamo k tistim,
ki so na delu, da se uniči pošast,
ki mori človeštvo in ga trpinči.
Kadar se delavstvo zbudi iz te-
me praznovrststva, tedaj bo šele
zmožno obrniti se k tistim, ki
že hodijo po težavni poti, na
svojih praporih pa nosijo napis:
Delavci vsega sveta, združite
se!
Louis Rebol, 147.

Velika zavezniška na- ročila ameriškega jekla

New York, 16. maja. — Veli-
ka Britanija in Francija sta v
zadnjih dneh povečali naročila
ameriškega jekla. Ta imajo na-
domestiti izgubo v dovozu jekla
iz Belgije, Luksemburga, Norve-
ške in Švedske. Detajli v zvezi
z naročili niso bili objavljeni.
Znano je le to, da so ameriške
jezarske kompanije dobile naroči-
la, ki znašajo več milijonov ton.
V Ameriki sodijo, da sta bili
Anglija in Francija oropani z
raztegnitvijo evropske vojne na
nizozemske in škandinavske dr-
žave za najmanj dva milijona ton
jekla letno.

Anarhistka Goldman pokopana na pokopa- lišču Waldheimu

Chicago, 18. maja. — Emma
Goldman, svetovno znana anar-
histka, ki je umrla zadnji pon-
deljek v Torontu, Kanada, je
bojim očetove palice, pa so mi
svetovali, naj se obrnem do sv.
Antona. Z vsem svojim premo-
ženjem, ki je znašalo 58 kraj-
carjem, sem se podal v Tabor
in tam goreče prošil sv. Antona
njegove pomoči, v njegovo skri-
njico pa sem spustil tistih 58
krajcarjev. Moja prošnja ni bila
uslišana. Oče je žival ubil, pro-
dal nekaj mesa sosedom, mene
pa parkrat prav pošteno nakre-
sal.

Od časa do časa

poročila in komentira
Milan Medvedek

Vojna, vojna, vojna! Zbla-
neli monstrum divja, pošga in
mori po vsej zapadni Evropi.
Človek že dolgo hodi po svetu, a
kako ustaviti nedolžno preliva-
nje svoje krvi, se še danes ni
naučil. Da bi pa nadomestil se-
danji socialni in gospodarski
red, ki v prvi vrsti povzroča voj-
ne, z boljšim in bolj pravičnim,
mu pa še v glavo ne pade. Kdaj
bomo dozoreli sebi v korist?

Zavezniške države so se do
sedaj slabo izkazale. Nemci
zmagujejo na celi črti. Neutrāl-
ne države desperatno kličejo na
pomoč, a pomoči od nikoder ni.
Človek bi skoro mislil, da za-
vezniški namenoma nečelo dati
malim narodom pomoči. More-
biti pa želijo ustvariti še bolj
desperatno stališče, da bi nato
laže pridobili Združene države
za intervencijo.

Kadar se dva prepirata, tretji
dobitek ima, pravi star pre-
govor. Brez dvoma se bo
skušala sovjetska Rusija držati
tega pregovora, toda Nemci in
zavezniški niso tako neumni, da
bi pustili Rusijo v poziciji nev-
tralnosti, da bi se na njih račun
ojačala, zato jo bodo skušali za-
plesti v vojno. Ako pa se jim to
ne posreči, potem bo Rusija sko-
ro gotovo diktiral evropski mir
pod svojimi pogoji.

Nekateri narodi ne morejo iz-
hajati brez kraljev, kraljice, voj-
vod in princev. Toda danes, ko
narode pustošijo zblaznеле na-
cijske kohorte, pa morajo izha-
jati brez kraljev in kraljice, kaj-
ti oni so že zdavnaj zapustili
ljudstvo in se naselili v varnih
krajih.

Mala, a krasna Slovenija tre-
petajoče čaka svoje usode. Ti-
ste majhne in prijazne vasi,ce,
hrabi in doline, po katerih čes-
krat v tujini hrepenimo, se bo-
do mogoče že jutri spremenile
v krvave poljane. Upajmo, da
ne pride do tega, upajmo, da
ostane Jugoslavija izven vojne,
da je ne oplenijo nenasitni dik-
tatorji.

Največja briga članstva SNPJ
v Clevelandu in okolici mora bi-
ti ta, da se koncentrirana na
uspeh izletniških prostorov.
Otvoritev je pred duri, to je
2. junija. Ali ste že razpečali
kaj knjižice? Posnemajte br. Ko-
porca, ki jih je še prodal za \$20,
in Ludvika Medvedka, ki jih je
prodal za \$40! Kaj pa ostali?

Na naši zadružni farmi nas
čaka še ogromnega dela. Bratje,
a kolektivno pomočjo lahko iz-
vršimo veliko, zato ne odlašajte
in prijavite se za delo!

Slišal sem, da bodo vrle Na-
predne Slovence 137 SNPJ o-
premilje naše turistične kabine,
ki imamo štiri na izletniških
prostorih. Napredne Slovence
so vedno v ospredju, kadar gre
za dobre stvari. Pa tudi dobre
športnice so, kajti na kegla-
škem turnirju v Waukeganu so
odnesle prvenstvo. Cleveland-
čani smo ponosni na nje.

Priredba krožkov iz Salema,
Girarda in Sharona, Pa., je si-
jajno uspeła. Pisce bo o tej
prireditvi poročal v sredini šte-
vilki. V Sharonu sem srečal
mnogo znancev in drugih po-
znanih društvnikov. Vsi so
bili prijazni in gostoljubni. Ne-
kaj me jih je vprašalo, kaj bom
sedaj storil, ko me je brat Wi-
dmar iz Milwaukeeja povabil v
njihovo "špekamro"? "Nič
posebnega," sem jim odgovoril.
Čakal bom prilike. Kdor čaka,
dočaka!

V nedeljo 12. maja je prazno-
valo društvo št. 484 SNPJ v
New Philadelphiji svojo 17-let-
nico. Glavni govornik je bil
br. Math Petrovich. Nekateri
Clevelandčani smo objubili, da
posetimo njihovo slavnost, toda
smo se predolgo zamudili v
Sharonu, Pa., in bili smo drugi-
dan preveč utrujeni, da se bi
ponovno spustili na pot. Pose-
timo vas ob kakšni drugi pri-
liki.

Naš večni popotnik Tone Jan-
kovič ima vedno kakšno dobro
besedo zame, tako da bom za-

Zena predsednika Roosevelta, ki si je ogledala federalno farmsko
taborišče pri Visaliaji, Cal. Poleg nje je filmski igralec Melvyn
Douglas.

Sovjetski tisk napada zavezniške

Anglija in Francija zasledujeta imperialistične cilje

Monkva, 18. maja. — Po so-
vjetski vladi kontrolirani tisk
napada Veliko Britanijo in
Francijo in jima očita, da ho-
četa raztegniti svojo imperia-
listično vojno tudi na balkanske
države, Sredozemlje in Daljni
vzhod. Izvestja, glasilo Stali-
nove vlade, in Pravda, glasilo
komunistične stranke, sta obja-
vili uvodnik uradne časopisne
agencije Taas, v katerem je re-
čeno, da sovjetska Rusija vse-
stransko podpira stališče Nem-
čije. Uvodnik udriha po Veliki
Britaniji in Franciji, ki skuša-
ta potegniti nevtralne države,
med temi Ameriko, v vojno.

"Imperialistična vojna bo za-
htevala milijone žrtv," pišejo
izvestja. "Čez milijardo ljudi,
skoro polovica prebivalcev sve-
ta, je bila že potegnjena v vojni
vrtince v Evropi in Aziji."
Kosmolomska Pravda, glasilo
komunistične mladinske lige,
piše, da bo sovjetska vlada še
nadalje zasledovala politiko po-
polne nevtralnosti in neudelež-
tve v imperialistični vojni. So-
vjetska unija bo branila intere-
se vseh miroljubnih držav.

"Možnost je, da bosta Sredo-
zemlje in balkanski polotok
kmalu postala nov vojni teater,"
piše omenjeni list. "Vojna ne-
varnost se je pojavila tudi na
Pacifiku. Nasprotja med Ja-
ponsko in Združenimi državami
so se povečala v zvezi z vpraša-
njem kontrole holandskih oto-
kov Vzhodne Indije."

Petdesetletnica čikaškega Hull-Housea

Chicago, 20. maja. — Zna-
menita socialna institucija "do-
brega sosedstva" Hull-House, ki
se nahaja na ogli Halsted in
Polk ulice in katero je ustanovi-
la in vodila do svoje smrti sve-
tovno znana humanitarka Jane
Adams, obhaja te dni 50-letnico
svoje obstanka. Jubilejni pro-
gram, ki traja devet dni (od 17.
do 26. maja), vključuje dnevne
popoldanske in večerne priredi-
tve s predstavami, petjem, god-
bo, govori, razstavo, seminjem
itd., in vse te točke se vrše v
dvorani, gledališču ali na dvo-
rišču poslopja tega velikega za-
voda. Najodličnejši gost in go-
vornik na tej slavnosti bo new-
yorški župan La Guardia, ki na-
stopi v četrtek, dne 23. maja, ob
8:30 zvečer; ta večer je posve-
čen spominu na Jane Adamso-
vo, slavno ustanoviteljico Hull-
Housea. Zavod Hull-House u-
ključuje kulturne tečaje, social-
ne ustanove za odrasle in mladi-
no, restavracijo, zabavne sestan-
ke, knjižnico in čitalnico.

Obsodba urednika komunističnega lista odložena

New York, 18. maja. — Ob-
sodba Clarence A. Hathawayja,
urednika lista Daily Worker,
glasila komunistične stranke, ki
je bil spoznan za krivega krimi-
nalnega obrekovalca vdove Wal-
terja Liggetta, urednika tedni-
ka, ki je izhajal v Minneapolisu,
Minn., in je bil umorjen
pred petimi leti, je bila odložena.
Sodnik John J. Freschi je
naznanil, da bo obsodba izreče-
na 24. maja.

Oboževalec Hitlerja ni dobil državljanstva

Fresno, Cal., 18. maja. — Ker
je Fritz Salenski izjavil, "da je
Hitler najboljši človek na sve-
tu," je sodnik Ernest Klette od-
klonil njegovo prošnjo za ame-
riško državljanstvo. Klette je
dejal, da je izjava dokaz, da je
prosilčeva zvestoba razdeljena
in da ne more postati dober
državljan.

Častna straža pred rezidenco bivšega kaiserja

Berlin, 18. maja. — Častna
vojaška straža je bila postavl-
jena pred rezidenco bivšega
kajzerja Viljema v Doornu, Hol-
andska, na Hitlerjev ukaz. Na-
znanjeno je bilo, da bo straža
ostala tam do vzpostavitve nor-
malnih odnošajev med Nemčijo
in Holandsko.

Nov italijanski poslanik dospel v Berlin

Berlin, 18. maja. — Dino Al-
tieri, novi italijanski poslanik,
je dospel v Berlin. Na kolodvo-
ru so ga sprejeli in pozdravili
visoki nacistični uradniki.

Ljubezen in dota

Kaplan na deželi se udeležil
ženitovanja, kjer nazdravi ženi-
nu in nevesti z besedami: "Lju-
bezen je, ki vaju je združila, lju-
bezen je, ki vaju bo vodila..."
"Samo ljubezen in ljubezen,"
godrnja nevestin oče za hrbotom
svoje sosedice, "dote pa ne
omeni, ki sem jo moral odšteti."

Nesporazum

Poslušajte, Režika, večeraj so
vas moji znanec videli v kinu v
moji obleki."
"Saj vendar ne mislite, go-
spa, da bom šla v tako staromod-
ni obleki na ples!"

Sodobni pisatelj

— Kaj pišete?
— Pravilice!
— Kateremu založniku?
— Svojemu krojaču!

Zena predsednika Roosevelta govori na shodu Mladinskega kongresa v Chicagu.

Ze pred več dnevi sem zopet pričel pisati, a se mi ni več posrečilo, da bi dovršil kaj poštenega, s čimer bi bil zadovoljen; nisem imel več sreče, najsi sem bil še tako priden in poskušal od rana do večera; naj sem pričel kakoli, nič ni pomagalo, sreča je odbežala, in vedno sem se trudil zaman.

V sobi drugega nadstropja, v najboljši sobi za goste, sem sedel in se poskušal v tem. Iz prvega večera, ko sem imel denarja in sem lahko vse poravnal, sem bil neoviran tu gori.

Tudi sem ves ta čas upal, da bom navsezadnje vendar dovršil kak članek o tem ali onem ter plačal sobo in kar sem sicer še dolgoval; zato sem tako naporno delal. Zlasti sem pričel neko stvar, o kateri sem mnogo pričakoval, alegorijo o požaru v knjigarni, globokoumna misel, ki sem jo obdelaval z vso svojo marljivostjo in jo hotel izročiti "Glasniku" za odplačilo. "Glasnik" naj zve, da je to pot resnično pomagal nadarjenemu človeku; prav nič nisem dvomil, da zve to; veljalo je samo čakati, da me obsenči duh. In čemu bi me duh ne obsenčil? Čemu bi me ne obsenčil v najdoglednejšem času? Ničesar mi ni nedostajalo; vsak dan sem dobil od svoje gospodinje nekaj hrane, zvečer in jutraj nekaj kruha, z maslom in moja nervoznost je malone izginila. Ni mi bilo več treba obvezovati rok, če sem pisal in s svojega okna v drugem nadstropju sem lahko gledal na ulico, ne da bi se me lotila omotica. Bilo mi je bolje v vsakem oziru in naravnost čutil sem se, da moja alegorija ni bila že dovršena. Nisem pojml, s čim bi to bilo v zvezi.

Nekega dne slednjič se mi je zasvetilo, kako oslabe sem prav za prav, kako leno in nesposobno so mi delovali možgani. Ta dan je namreč prišla gospodinja z nekakšnim računom k meni in me prosila, naj ga pregledam; nekje mora biti nekaj napak, ker ne soglašam z njeno knjigo; napake pa nikakor ni mogla ugotoviti.

Sedel sem tja in pričel seštevati; gospodinja mi je sedela nasproti in zrla vame. Sešel sem teh dvajset točk enkrat navzdol in našel znesek pravičen, potem enkrat navzgor in prišel spet do istega rezultata. Pogledal sem ženo pred sabo; sedela je tik pred mano in čakala mojih besed; v tem trenutku sem opazil, da je noseča; to ni ušlo moji pozornosti, a je vendar nikakor nisem natančno pogledal.

"Vsota je pravilna," sem rekel.

"Ne, le pogledajte vsako številko natančno," je odgovorila, "ne more biti toliko; to je čisto gotovo."

Revidiral sem vsako točko posebej: 2 žemlji po 25, 1 cilinder 18, milo 20, maslo 32... nikake globokoumnosti ni bilo treba, da bi pregledal te vrste števk, ta mali kramarski račun, ki ni bil prav nič zamotan — jaz pa sem se pošteno potrudil, da bi našel napako, o kateri je ženska govorila, pa je nisem našel.

Ko sem se bil nekaj minut motil s temi številkami, sem začutil, kako je v moji glavi pričelo vse plesati; nisem mogel več ločiti kredita in debita in se mi je zmešalo med sabo. Navsezadnje sem kar na lepem obstal pred tole točko: "8 5/16 funtov sira po 16." Moji možgani so čisto odpovedali, bedasto sem zrl na ta sir in nisem vedel ne kod ne kam. — "Preklete vendar, kako je vse to pisano sem in tja!" sem rekel obupano. "Boga mi, tu stoji samo pet šestnajstink sira. Ha, ha! Ali je že kdo slišal kaj sličnega! Pogledajte vendar!"

"Da," je rekla ženska, "ti navadno tako pišejo." To je zelišni sir. — Da, — saj to je čisto prav! Pet šestnajstink je torej pet lotov.

"Da, to že razumem!" sem vzkliknil, čeprav v resnici nisem razumel prav nič.

Poskusil sem znova urediti ta račun, ki bi ga bil še pred par meseci lahko sešel v minuti; močno sem se potil in se na vso moč razglabljal nad temi zagonetnimi številkami, mežikal razmišljeno z očmi, ko da sila ostro študiram vso reč; toda moral sem jo opustiti. Teh pet lotov sira me je kar zbegalo; bilo je ko da se je za mojim čelom nekaj razušilo.

Da pa bi naredil vtis, ko da se venomer pečam s tem računanjem, sem pregibal ustnice, semintja izgovoril kakšno število na glas, ko da se pri računu vedno bolj približam koncu in sem nazadnje dospel na kraj. Ženska je sedela in čakala. Slednjič sem dejal:

"Tako sem torej še enkrat od začetka do konca pregledal ves račun. Kolikor morem videti, ne najdem zares nobene napake."

"Ne?" je odvrnila ženska, "res ne?" "A do bro sem opazil, da mi ni verovala. In zdajci se je zazdelo, da leži v njenih besedah rahlo omalovaževanje napram meni, ravnodušen zvok, ki ga dotlej nisem opazil pri nji. Rekla je, da nemara nisem vajen računati s šestnajstinkami; rekla je tudi, da se mora obrniti do koga, ki to razume, da si da pošteno pregledati ta račun. To vse je dejala vseskozi nežljivo, ne da bi me sramotila, marveč razmišljeno in resno. Ko je prišla do vrat in hotela oditi, je rekla, ne da bi se okrenila:

"Oprostite, da sem vas nadlegovala!"

Šla je.

Tik zatem pa so se vrata spet odprla in gospodinja je spet vstopila; ni mogla priti delj nego do hodnika, ko se je že spet obrnila.

"Preden pozabim — ne smete mi vzeti tega za zlo, a jaz imam še nekaj dobiti od vas?" je rekla. "Ali niste prišli včeraj pred tremi tedni? Da, mislim, da je bilo tako. S tako veliko robino se ni lahko preživljati in zategadelj ne morem imeti nikogar na upanje na stanovanju, žalibog..."

Prekinil sem jo.

"Zdaj ravno pišem neki članek, o katerem sem vam pravil že prej," sem rekel, "in ko bo gotov, prejmete svoj denar. Lahko ste povsem mirni."

"Da, ampak če članek ne bo nikoli gotov?"

"Mislite? Ampak mogoče me obide pravo razpoloženje že jutri, nemara že čez noč; nikakor ni nemogoče, da me ne bi obšlo čez noč in potem je moj članek v dobri četrti ure gotov. Vidite, z mojim delom stvar ni takšna kot z delom drugih ljudi; jaz ne morem kar sesti k mizi in napraviti neki določeni del čez dan; jaz moram čakati pravega trenutka. In nihče ne more vedeti ne dneva ne ure, kdaj ga obide razpoloženje; to mora iti svojo pot."

Gospodinja je odšla. A nje zaupanje vame je bilo gotovo zelo omajano.

Skočil sem kvišku in si ves obupan rval lase, ko sem bil zopet sam. Ne, zame kljub vsemu ni bilo rešitve, nobene, nobene rešitve! Moji možgani so bili bankroti! Ali sem se bil že res čisto poidiotil, da nisem mogel več preračunati niti cene majhnega kosčka zeliščnega sira? Sem prišel ob svoj razum, da sem si staval takšna vprašanja? Nisem mar sredi vseh svojih naporov z računom in solčno jasnostjo opazil, da je gospodinja noseča? Priložitosti nisem imel, da bi to zvedel, nihče mi ni povedal tega, tudi mi ni kar tako palo na misel, z lastnimi očmi sem bil videl in takoj razumel, vrh vsega še v tistem obupnem trenutku, ko sem sedel tam in računal s šestnajstinkami? Kako naj si to pojasnim?

(Dalje prihodnjic)

Judovski dovtipi

(Iz ljudske literature vzhodnih Judov.)

Dovtip in razni ljudje

Kmet se smeji trikrat, ako mu poveš dovtip; prvič, ko ga mu poveš, drugič, ko ga mu razložiš, in tretjič, ko ga razume.

"Gospod," se zasmeji dvakrat: prvič, ko mu dovtip poveš, in drugič, ko mu ga razložiš; ne razume ga pa itak nikdar ne bo.

Častnik se nasmeji samo enkrat: ko mu dovtip poveš; kajti razloži si ga ne da, razumel pa ga nikdar ne bo.

Ako pa Judu pripoveduješ dovtip, te bo prekinil: "Ah, kaj, to je že star dovtip!" — in ti ga bo on povedal bolje.

Najnovejša iz Instenburga

Dva Juda se srečata:

"Odkod prihajata?"

"Iz Instenburga."

"Iz Instenburga? Kaj je novega tam?"

"Kaj hoče biti novega? Prav nič."

"Kaj — nič novega v Instenburgu?"

"Kaj jaz vem? — No, neki pes je lajal."

"Pes je lajal? Kaj to pomeni, če laja pes v Instenburgu?"

"Kaj jaz vem? Ljudje so tekle skupaj in pes je lajal."

"Kaj? Ljudje so tekle skupaj? Pes je lajal v Instenburgu? Hm... hm, kaj?"

"Kaj jaz vem? Tvojega brata so zaprli! Pa so ljudje vrelli skupaj in pes je lajal."

"Moje brata zaprli? Kaj se to pravi? Zakaj so ga?"

"Kaj jaz vem? Ponaredil je menice, pa so ga zaprli."

"Moji brat da je ponaredil menice? To vendar ni nič novega!"

"No, saj sem ti takoj rekel, da ni nič novega v Instenburgu."

Da bo prav!

"Kaj — si tako zamišljen, David?"

"Premišlujem nekaj, pa si ne vem pomagati."

"Kaj pa?"

"Vidiš: Kaj naj napravim s svojim fantom. Devet let je že star, pa ga še nisem dal vpisati v rojstno knjigo. Skoro ne morem več odlašati, pa ne vem, kako bi ga dal vpisati: če navedem, da je nekaj let mlajši, kakor je v resnici, se bojim, če ga vzamejo k vojakom, da bo že prestar, ko bo moral služiti; če

ga prijavim starejšega, kakor je, bo prišel premlad na nabor, pa spet ne bo prav. Kaj naj napravim?"

"Morda bi bilo najpametnejše, če bi povedal njegovo pravilno starost?"

"E, vidiš, prav imaš! Pogledaj, pa to mi niti na misel ni prišlo!"

Dva lenuha

Dva Juda gresta v neko gostilno in skupaj najmeta eno sabo. Prižgata luč, se slečeta in ležeta. Oba sta pa pozabila ugasniti luč in se premetavata po postelji, ker pri luči ne moreta zaspati. Čez dve uri pravi Samuel Davidu: "Veš, David, pa bi bilo le dobro, če bi ugasnila luč; toda jaz sem prelen, da bi vstal." David: "Jaz že ves čas mislim na to, pa sem bil prelen, da bi povedal."

Zalostno sporočilo

Nekaj Judov igra karte. Hipoma zadene enega od njih kap in mrtev pade s stola. Ko so se opomogli od osuplosti, je bila prva njihova misel: Kdo naj o tem obvesti njegovo ženo? Nihče ne mara sprejeti te neprijetne naglobe. Končno se oglasi Jankel: "Pa pojdem jaz. Seveda ne bom kar tako padel v hišo. Počasi bom pripravil ženo." — Jankel

Slika kaže delegate na konvenciji unije American Communications Assn. (CIO), ki se je vršila v Chicagu.

vstopi in začne: "Haje Bejle, ali že veste? Vaš mož je pri kartah zaigral 500 rubljev!" Žena si puli lase in kriči: "Naj ga hudič vzame, zapravljevalca. Prekleti pes, da bi ga že hudič vzel!" — "Rekla ste, Haje Bejle, vaša prošnja je prišla do Boga, on je resnično umrl!"

Stalne cene

Jud pride v judovski trgovino. Izbere obleko, ki mu ugaja, in reče trgovcu: "Poslušajte, jaz principelno ne 'gliham' in plačam, kar zahtevate; toda povedati mi morate zadnjo ceno."

Trgovec: "Tega vam ni bilo treba reči; jaz nimam navade, da bi rekel zadnjo ceno, ker v moji trgovini so samo stalne cene."

Trgovec: "Kaj stane ta obleka?"

"Kaj stane? Ne rečem ne 30, ne 25, ne 20 rubljev; toda za manj kakor za 18 rubljev je ne dam."

"Jaz ne rečem ne 3, ne 4, ne 5 rubljev, toda več kakor 20 rubljev pa ne dam."

Trgovec pomočniku: "Hajh, zavij jo lépo!"

O Rothschildu mlajšem

Jud stoji na cesti, pa se pripelje mimo njega v elegantni kočiji mlad dečko. "Kdo je ta fantek," vpraša Jud nekoga, ki gre mimo. "To je mladi Rothschild." Jud zamišljeno: "Tako majhen še, pa že Rothschild!"

O Rothschildu starejšem

Dva Juda navihanca skleneta, da bosta šla prosit za milodar Rothschilda. Ko prideta do njegove palače, pravi prvi drugemu: "Veš kaj? Pojdi ti naprej. Jaz te počakam zunaj." Vstopi in odgovori slugi. "Skromen milodar prosim." Sluga ga pošlje k blagajniku in Jud ponovi svojo prošnjo. Blagajnik napiše listek, mu ga da in pošlje Juda k tajniku. Jud pride k tajniku, ta napiše nov listek za generalnega tajnika. Tako ga celo uro pošilja od Poncija do Pilata. Končno se znajde pri generalnem ravnatelju. Ta vzame listek in ga spremi do vrat. Ko pride na cesto, ga vpraša tovariš: "No, koliko si dobil?" — "Dobil nisem nič, toda povem ti, da takega reda, kakor je pri Rothschildu, še svoj živ dan nisem videl."

Preveč Judov

Znan judovski bankir na Dunaju se je dal krstiti in postal je protestant. Veliko začudenje. Saj so protestante tedaj — v stari Avstriji — skoro prav tako po strani gledali kakor Jude. In znanec je vprašal novopetene protestanta:

"Zakaj se niste rajši pridružili vladajoči veri, katoliški?"

"Veste, kar odkrito vam bom povedal, zato, ker se mi zdi, da je med katoličani že preveč Judov."

Kratka brzojavka

Mlada žena je povila fanta. Njen mož hoče sporočiti vesel dogodek njeni materi in koncipira to-le brzojavko: Fani srečno rodila — Sin. Brzojavko pokaže tistemu; ta nejevoljen zmaje z glavo: "Takoj se vidi, da nisi trgovec; kdo pa brzojavlja tak roman? Pogledaj samo, koliko nepotrebnih besed si napisal! Najprej imaš: Fani. Kaj se to pravi, Fani? Seveda Fani! Saj vendar ne bi poslal brzojavke, če bi bila druga rodila! Drugič: srečno. Kaj pa? Nesrečno? Če bi ne šlo po sreči, ali bi brzojavil? Tretjič: rodila. Kaj pa drugič? Ali je mar otrok iz nebes padel? In čemu pišeš: sin? Če se veselíš in še brzojavíš, je brez dvoma sin. Če bi rodila hčerko, bi gotovo ne bil tako vesel."

Vlak je zamudil

Jud je nekoč zamudil vlak za dve minuti. Nato kriči in stoka: "Tako nujno sem se moral odpeljati! Pa mi vlak uide. Lepa kupčija bo šla po vodi! Joj, taka smola!" Pa ga vpraša drugi Jud: "Poslušajte, koliko ste pa zamudili?" — "Za dve minuti, pomislite, samo dve minuti!" — "Torej samo dve minuti prepozno ste prišli, stokate pa, kakor da bi za celo uro zamudili!"

Kontrolor

Jud se hoče peljati iz Kovna v Vilno. Gre na kolodvor in vpraša sprevednika, če bo šlo brez voznega listka. — "Ne," pravi sprevednik, "danes ne, danes bo kontrolor v vlaku." — "Kje je kontrolor?" vpraša Jud. — "Tam sedi."

Jud gre h kontrolorju in ga vpraša: "Ali ste vi gospod kontrolor?" Ta ga nahruli: "Kaj te to briga, Jud, kaj in kdo sem jaz!" — "No, pa kaj se razburjate? Kaj sem vam pa škodoval? Povejte mi, prosim! — "No, dobro, jaz sem kontrolor, no, in?" — Jud vpraša dalje: "Ne bodite hudi, gospod kontrolor; povejte mi, ali odpotujete s tem vlakom?" Kontrolor se spet razjezi: "Kaj te to briga?" — "Pa zakaj ste tako hudi? Kaj vam ni prav? Vprašam vas samo, če boste potovali s tem vlakom?" — "Seveda se bom peljal, pa kaj te to briga?" — "No, dobro, potem se pa jaz ne bom!"

Ena, dve, tri!

Častnik razlaga rekrutom bistvo komande: "Vsakdo mora storiti, kar se mu ukaže, točno, ne naprej, ne pozneje!" To jim nekajkrat ponovi. "In sedaj bom napravil preizkušnjo, če ste razumeli, kar sem vam razložil o komandi. Postavite se vsi v eno vrsto; tako, mirno-no! Ko bom rekel tri — ena, dve, tri — začnete vsi teči; pa da mi ne začne kdo prej teči! Ste razumeli?" — "Razumem!"

Rekruti nepremično stojijo in čakajo na povelje. Častnik začne šteti: "Ena... dve..." Ni še dobro izrekel "dve", ko se spusti v tek neki judovski rekrut.

Poročnik ga ves besen nahruli: "Ah, nimaš ušes? Ali nisem rekel, da bom štel do 'tri'? Zakaj si že pri 'dveh' tekel?"

"Gospod poročnik — pa to so vai idioti; jaz pa sem vedel, da boste gotovo 'tri' rekli!"

Judi in antisemit

Danes je po svetu vse polno nasprotnikov Judov — antisemitov. Pa poglejmo enkrat bliže, v čem je tista velika razlika med Judi in antisemiti? Vsak kristjan je antisemit. Če vprašate kristjana, kaj misli o Judih, bo brez oklevanja povedal: "Judi? Strašno ljudstvo, goljufi, tatovi, oderuhi."

Pa ga vprašajte dalje: "Kaj pa mislite o Rosenzweigu?"

"A, Rosenzweig? Rosenzweig se ne da nič očitati. Meni je šel vedno na roko."

"Kako se vam pa zdi Goldstein?"

"Goldstein? Boljši od marsikaterega kristjana. Pošten in pravi gentleman."

Tako govore kristjani o posameznih Judih.

Če pa vprašate Juda, kaj misli o Judih, vam bo odgovoril: Judi so izvoljeno ljudstvo, moder, pameten, najboljši narod na svetu!

Pa ga vprašate o posameznikih:

"Kaj pa misliš o Berlu?"

"Kaj, ta pes? Tako zoprnega človeka menda ni na svetu. Pri pšenici me je ogoljufal, da je jo!"

"Kako ti pa ugaja Hersch?"

"Ta zmeček, ta lump!"

Tako govori Jud tudi o Rosenzweigu, o Goldsteinu, o vsakem poznanem Judu.

TISKARNA S.N.P.

SPREJENA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J.

TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene zmerno, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in priložje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlana \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri prispevanju \$1.50 za tednik, se jim to priložje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, red, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Čas listu Prosveta je:

Za Zdrnč. države in Kanado \$6.00	Za Ciere in Chicago je \$1.50
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in..... 4.80
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in..... 3.60
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 2.40
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 1.20
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.50

Za Evrope je.....\$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Money Order v pisnu in al naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: — Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vrsto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snižati datum za to vrsto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vrste \$.....

1) Ime.....Čl. družina \$.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:

2).....Čl. družina \$.....

3).....Čl. družina \$.....

4).....Čl. družina \$.....

5).....Čl. družina \$.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....